

Energietransitie en gebiedsontwikkeling gaan in Zaanstad hand in hand

Marie-Louise Sanders – 14 februari 2019
Congres Stedelijke Transformatie

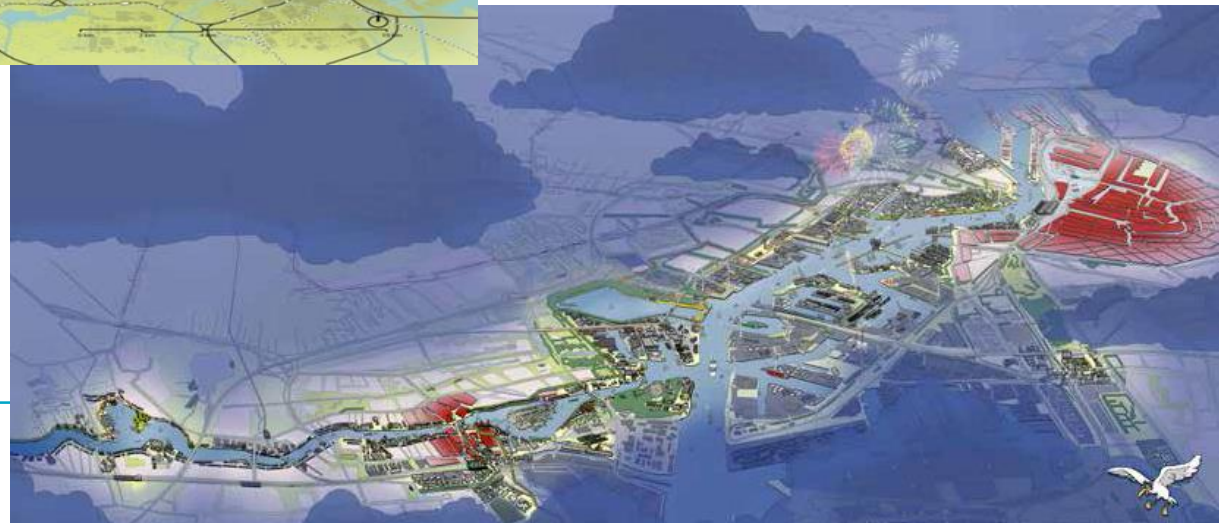
Zaanstad | introductie

Zaanstad | dynamiek

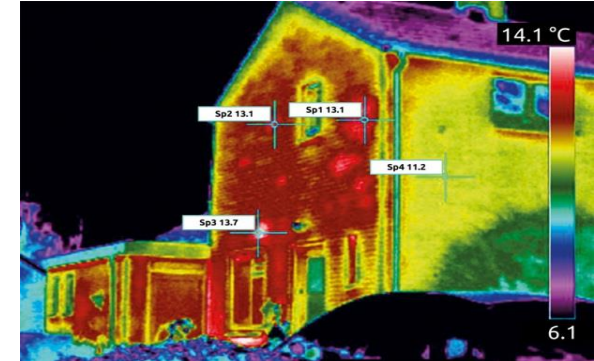

Zaanstad | samen met anderen

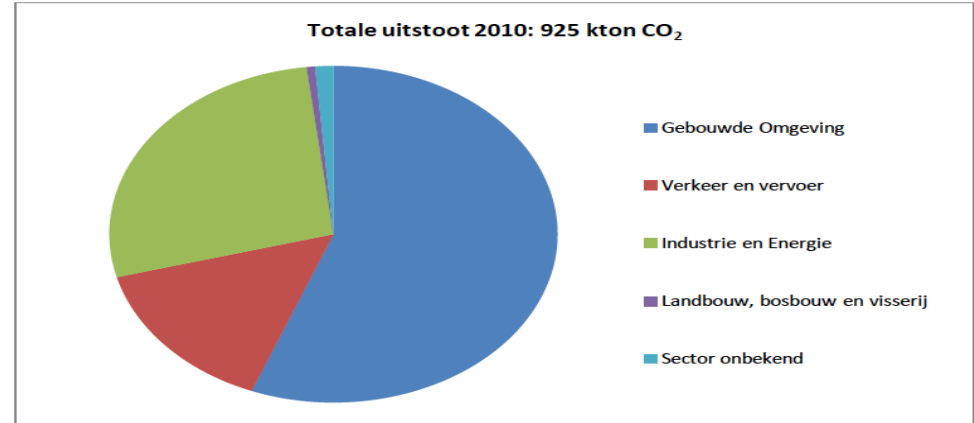
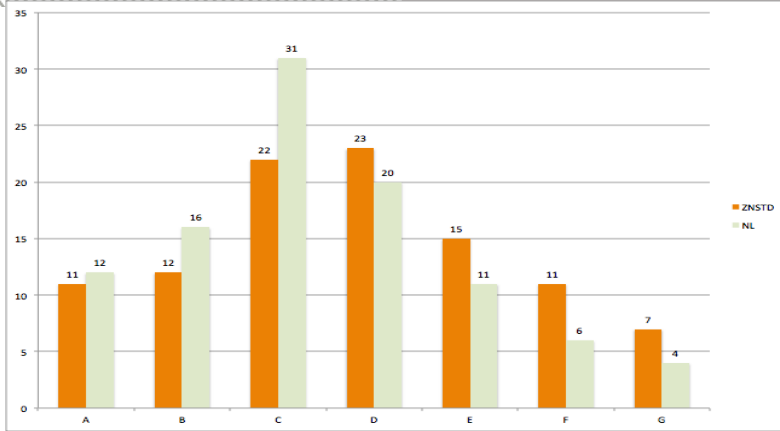

MAAK.Zaanstad | werken aan kwaliteit

- Kwaliteit bestaande voorraad gecombineerd met nieuwbouw
- Verbindende infrastructuur
- Werkgelegenheid (nieuwe mix)
- Duurzaamheid in breedste zin

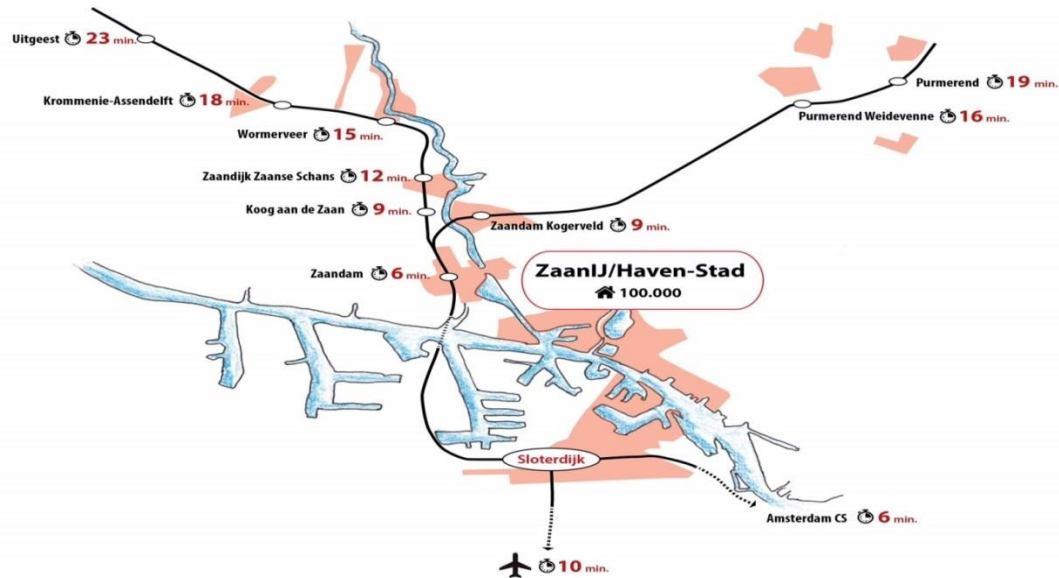
Zaanstad | de opgave is groot

- Slechte energieprestatie bestaande voorraad
- jaarlijks 3.300 woningen van het gas af (= 60 per week)
- Soc-econ: besteedbaar inkomen onder MRA-gemiddelde
- Veel grootverbruikers (foodindustrie)
- Gemeente Zaanstad beperkte middelen

MAAK.Zaanstad | kansen grijpen

PLANCAPACITEIT WONINGEN binnen 20 reisinuten per spoor vanaf Sloterdijk

Zaanstad | coalitie geeft richting

SAMENLEVING is ZELF AAN ZET

- Krachten uit samenleving bundelen
- Iedereen doet mee en kán meedoen

ALLE BESLUITEN: CO2-waarde betrekken

- Alle portefeuilles doen duit in zakje

GEMEENTE GEEFT GOEDE VOORBEELD

- Daarmee ontwikkelen we draagvlak

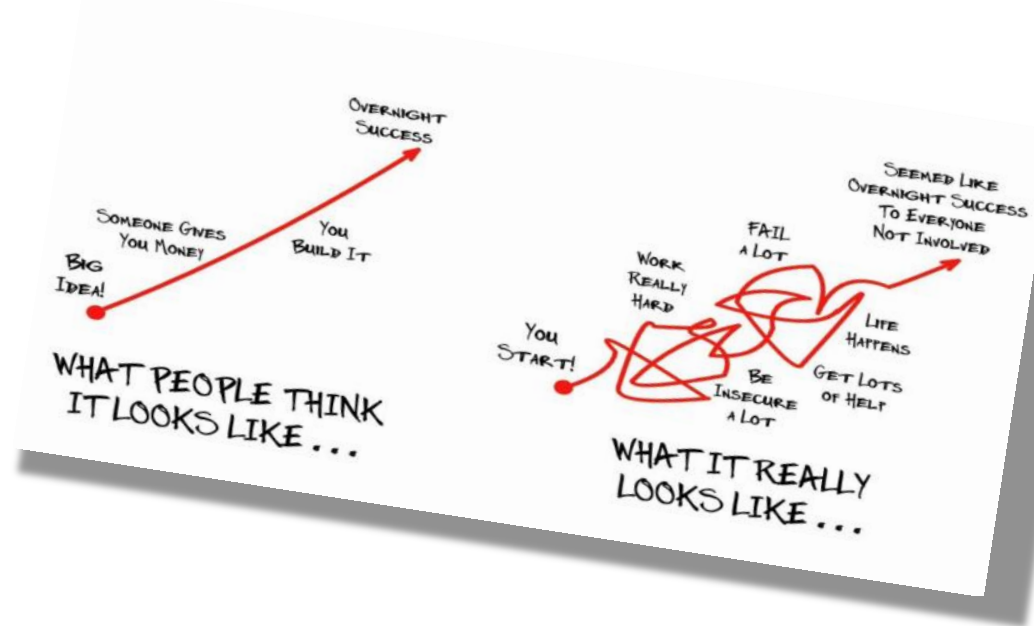
Zaanstad | en hoe dan .....

Veel onzekerheid dwingt tot open en flexibele houding
overheid

De klant staat centraal

Werk aan vertrouwen...
en verbinding

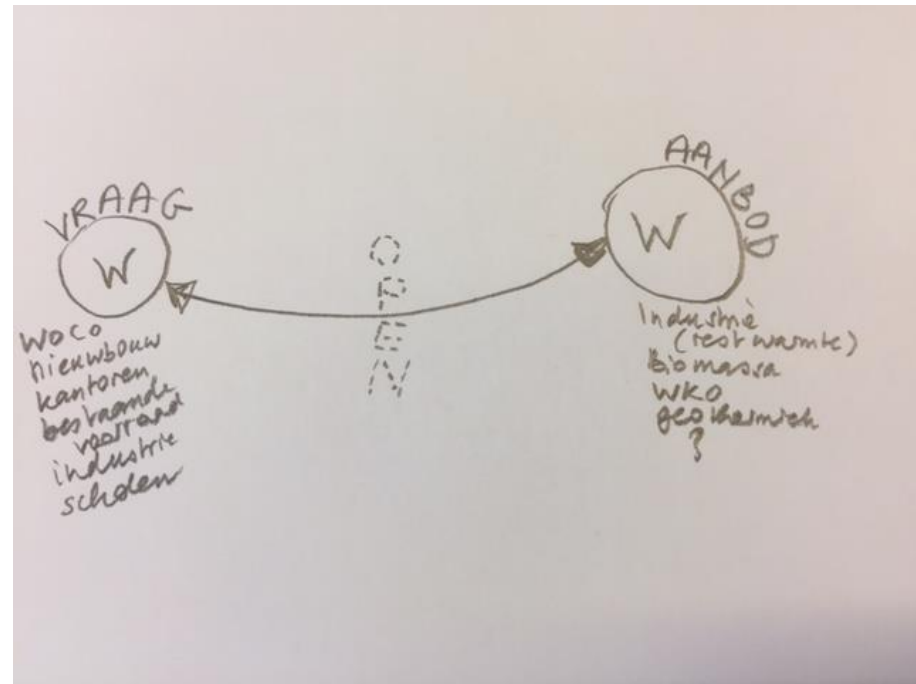
Hou vol!

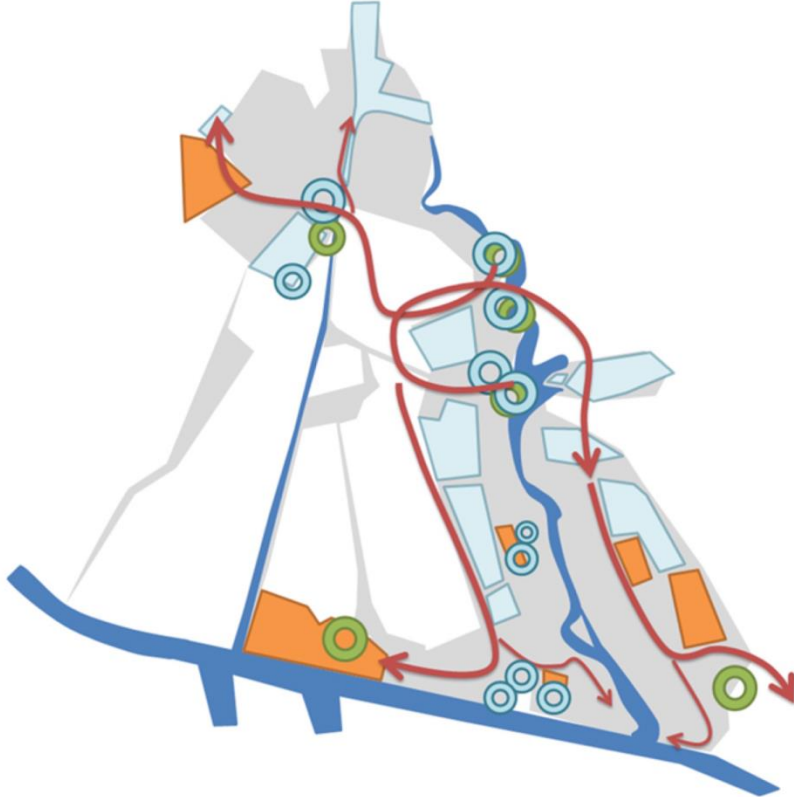
Zaanstad | duidelijk over rol

energievoorziening is primair een markt van vraag en aanbod

- Dus: Stimuleren zonder over te nemen
- Help collectiviteit te organiseren
- En: Zo verbinden dat partijen verantwoordelijkheid niet afschuiven op overheid
- En dat iedereen kan instappen (open net)

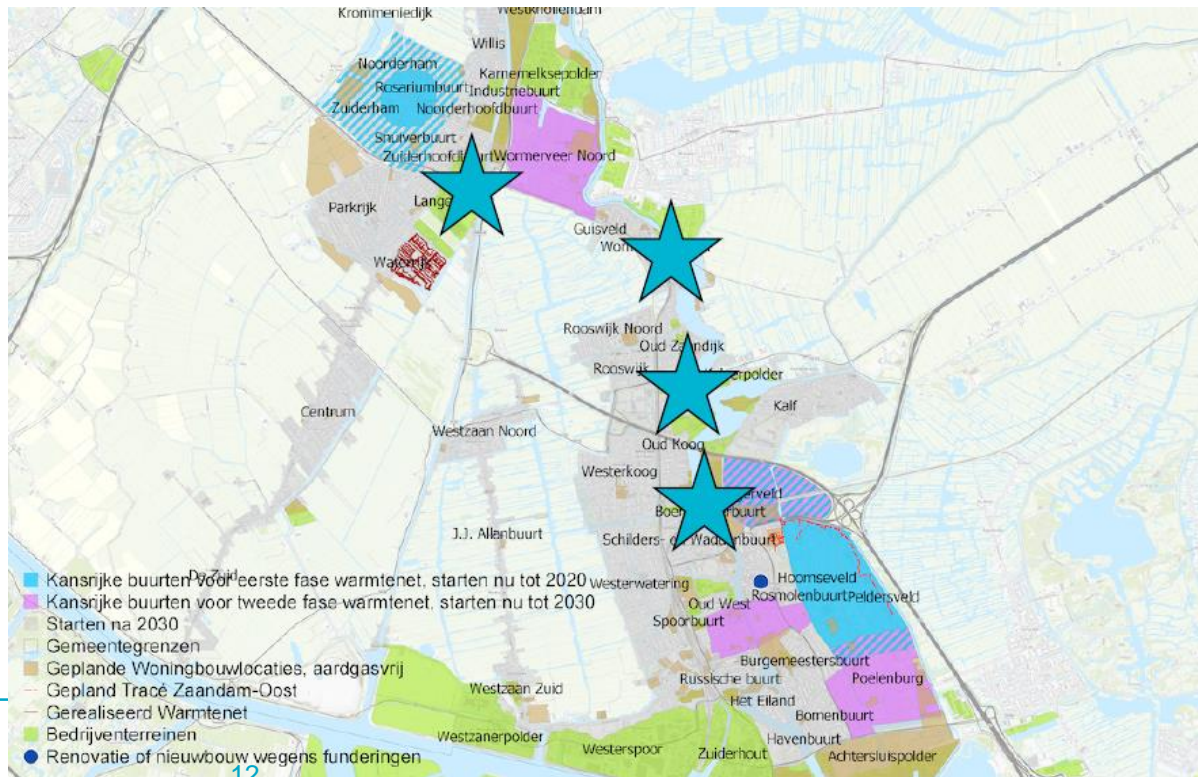
Zaanstad | gedachten in 2009

- **duurzame** warmte voor woningen
- **restwarmte industrie**
- **Stapsgewijze** ontwikkeling
- uiteindelijk **geothermie**

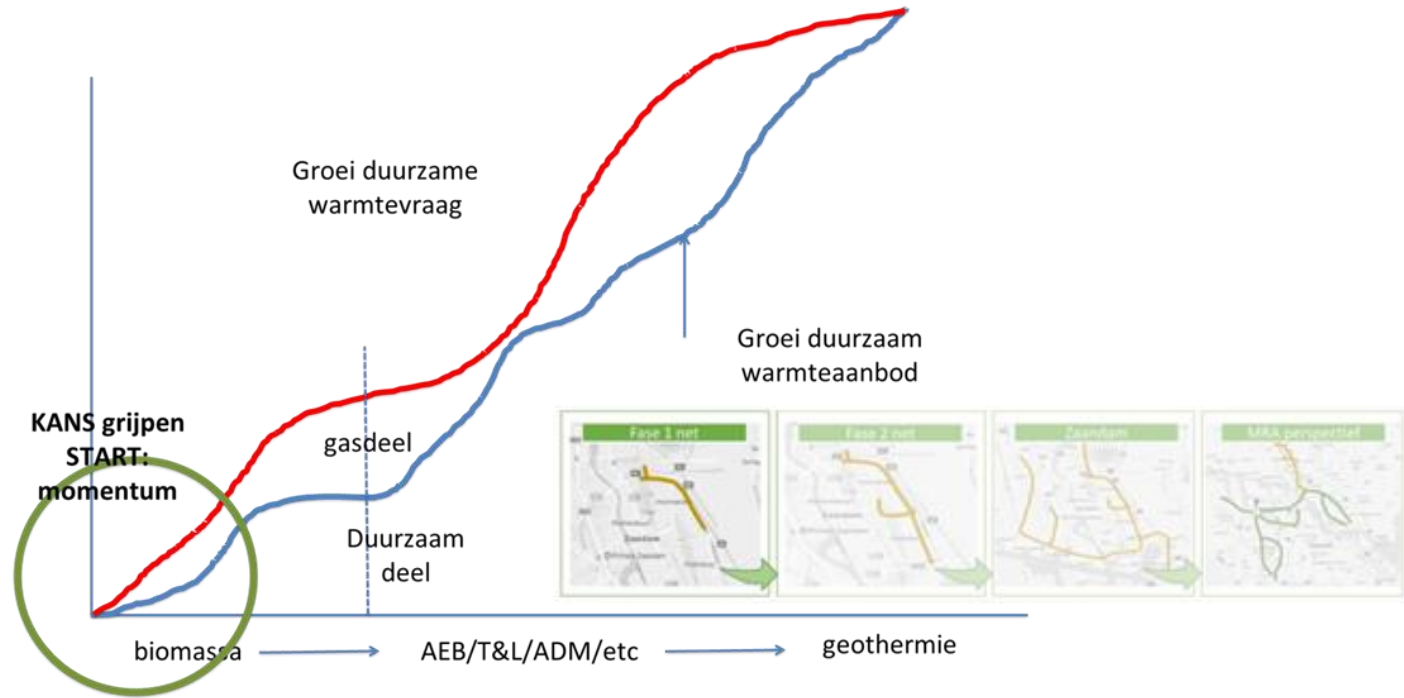
Crisis: plannen in ijskast

Zaanstad | samen met industrie

- Brief Wiebes
- Voedingsmiddelen
- “keukenwarmte”
- nieuwe bronnen
- synergie

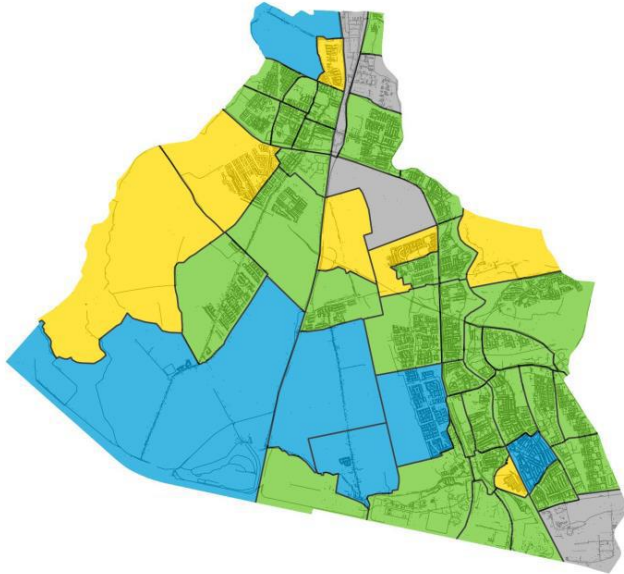
Zaanstad | Warmtenet momentum

Zaanstad | mogelijk eindbeeld

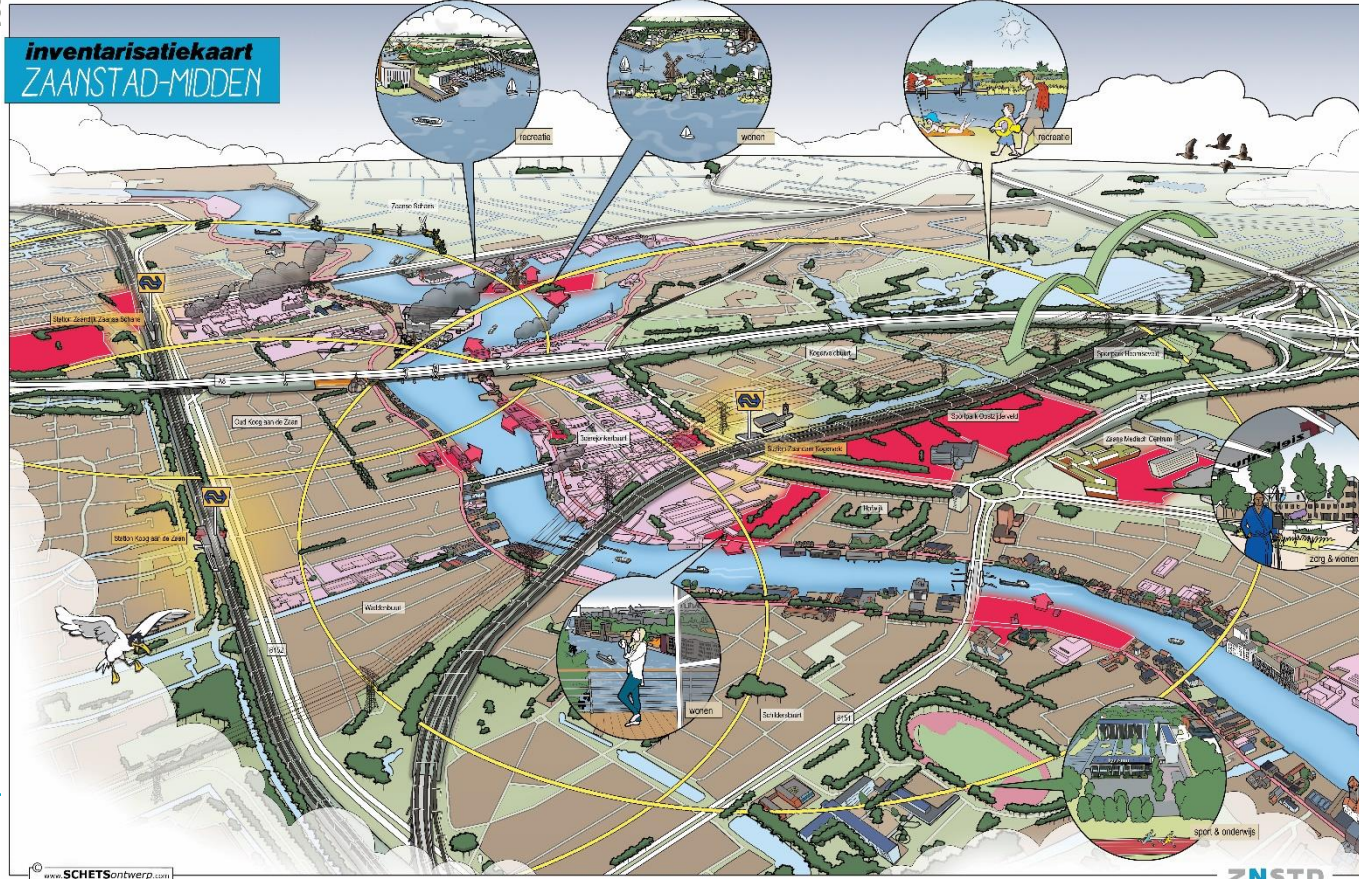
Legenda

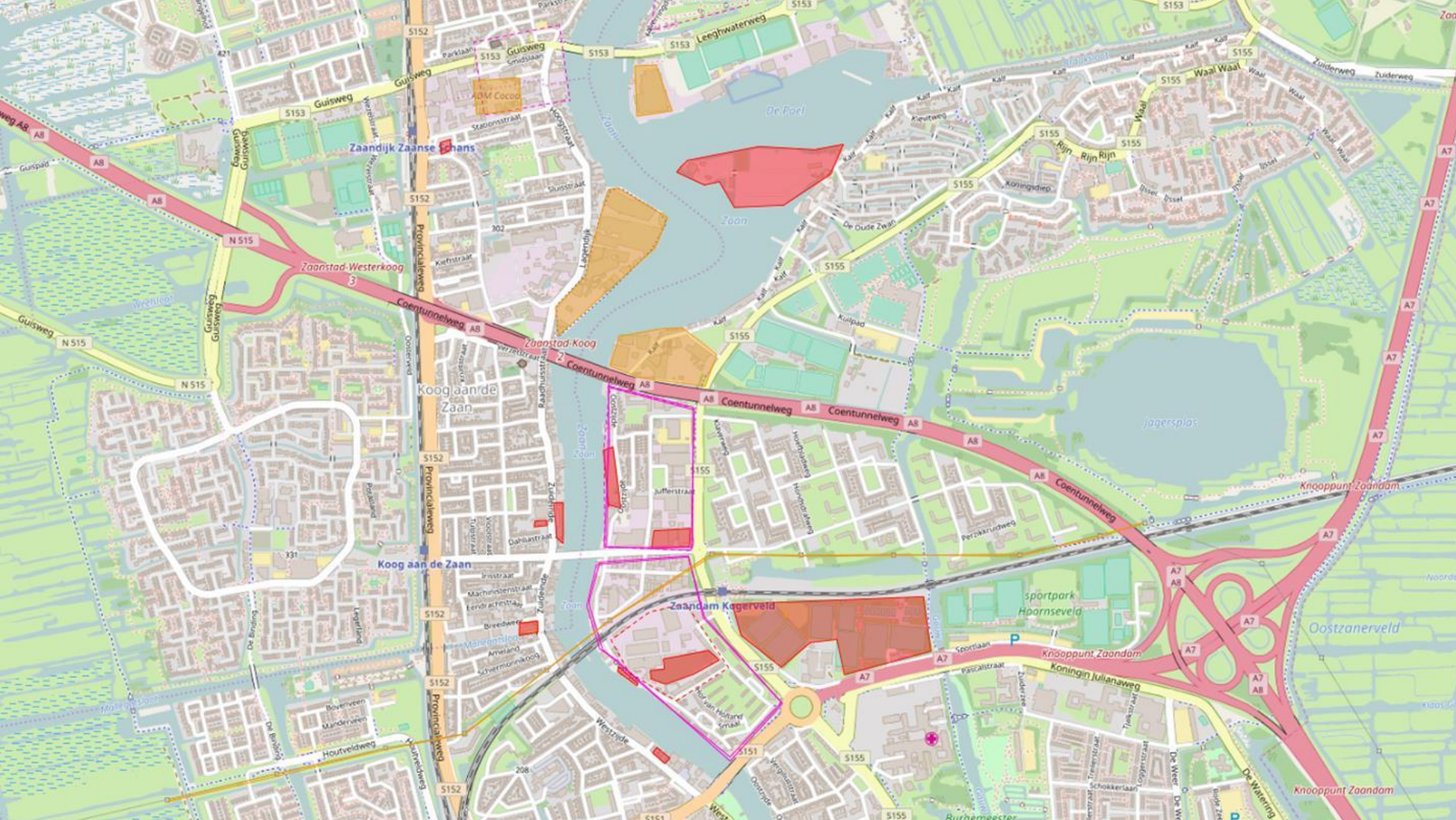
- Groen gas
- Elektriciteit
- Warmte
- Onbekend

- Warmtenet in grote delen van Zaanstad, gasloos met laagste kosten
- Bron: restwarmte en biomassa
- Lage bebouwingsdichtheid: individuele oplossingen zoals all-electric
- Stedelijke gebieden: collectieve oplossingen

Zaanstad | omgeving Kogerveld

MAAK.Zaanstad | iedereen doet mee

MAAK.Kogerveld | potentie

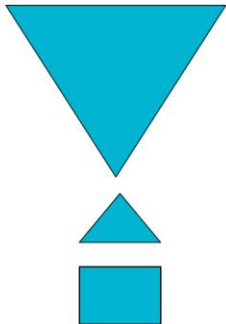
MAAK Zaanstad | ..... met beleid

...
EU
Rijk
TENNET

...

CEO's

ZNSTD

- weten, regels, financiering
- internationaal vestigingsklimaat
- regionale inbedding
- stakeholders bereid en bekwaam
- "goed project"
- lokale context georganiseerd

Intro Firan
Leonie Schaart, business ontwikkelaar

Vraag 1

Firan

Wie kent Firan?

Ja, helm op

Nee, helm af

18 februari 2019

Transporteur van open netten

- Firan draagt bij aan aardgasvrije en toekomstbestendige energievoorzieningen.
- In Nederland.
- Creëren energienetten in het niet-gereguleerde markt.
- Ontwerpen, realiseren, financieren en exploiteren open energienetten.
- Betaalbaar, duurzaam, bereikbaar.
- Warmte, koude, stroom, biogassen, elektriciteit en CO₂ -netten.
- Indigoleiding in Nijmegen, warmtenet Hengelo.

Visie Alliander

Firan

**Idealiter valt warmte onder het
gereguleerde domein.
Dit past het beste bij een betaalbare
infrastructuur die voor iedereen
toegankelijk is.**

Open net

Is een net waar partijen (producenten, leveranciers en afnemers) onder non-discriminatoire voorwaarden en op een transparante wijze toegang tot hebben.

- Strikte scheiding rollen
- Onafhankelijk netbeheer
- Stimuleren marktwerking.
- In praktijk beginnend bij 1 leverancier, 1 producent.
- Randvoorwaarden goed borgen.
- Conform gas- en elektriciteitsmarkt.

18 februari 2019

betaalbaar, bereikbaar, betrouwbaar

Vraag 2

Bent u voorstander van een open net?

Ja, helm op

Nee, helm af

Keuzes gemeente
ongereguleerde markt

Keuzes gemeente ongereguleerde markt I

Open of
gesloten?

Firan

Naast
opwekmethode
en prioritering

Gemeente kan invloed uitoefenen op:
rolverdeling in waardeketen; tempo;
volgorde etc.

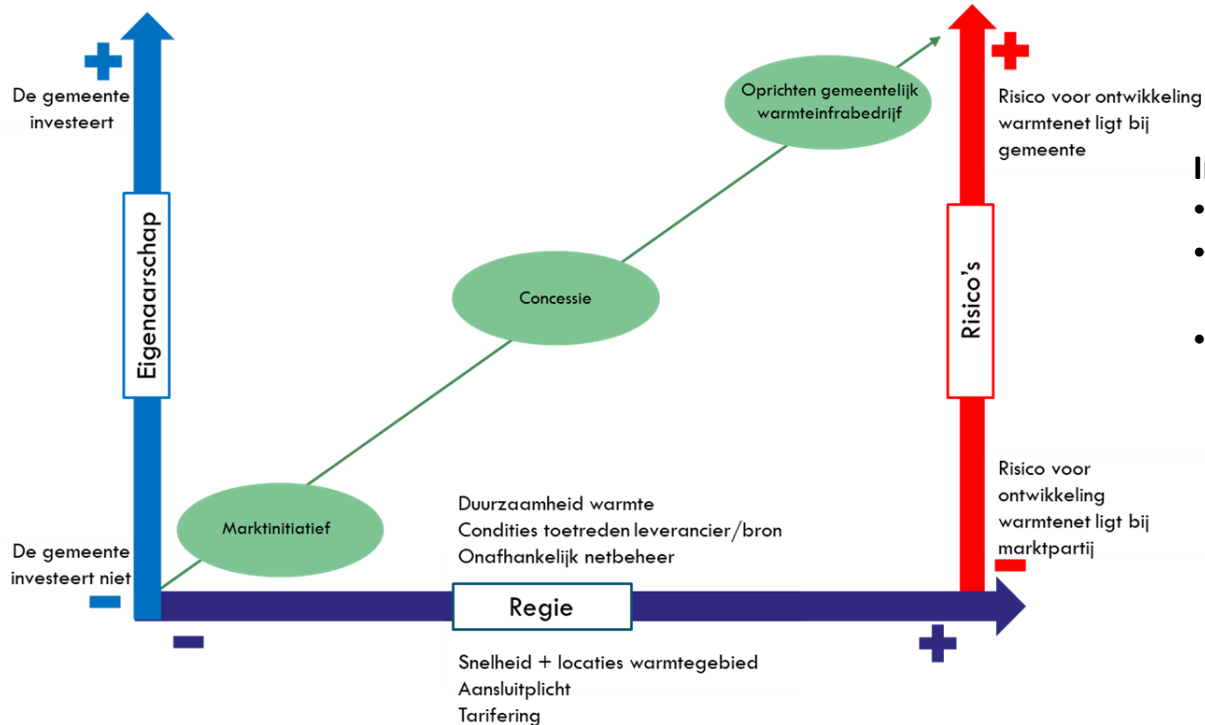
- Mate van regie
- Mate van eigenaarschap
- Risico's

(Markt)uitvraag & partijselectiewijze

- Aanbesteden of onderhands gunnen van concessie
- Opzetten gemeentelijk warmteinfrastructuur
- Faciliteren marktinitiatief

Keuzes gemeente ongereguleerde markt II

Verdeling eigenaarschap, regie & risico's & uitvraag

Inzightsvragen:

- Wil de gemeente zelf investeren?
- Waar wil de gemeente regie op voeren?
- Hoeveel risico kan/ wil de gemeente op zich nemen?

¹Inschatting op basis van aansluitbijdrage stadswarmte

²Inschatting op basis van woningconcentratie 20.000 vbo/km² en kentallen installaties

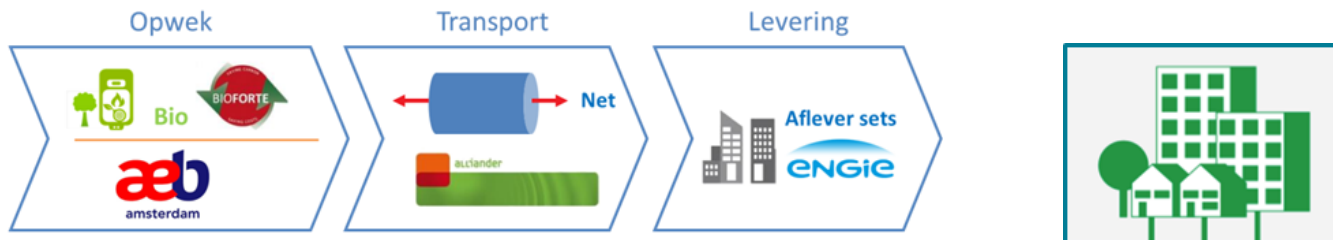
Firan en het Zaans warmtenet

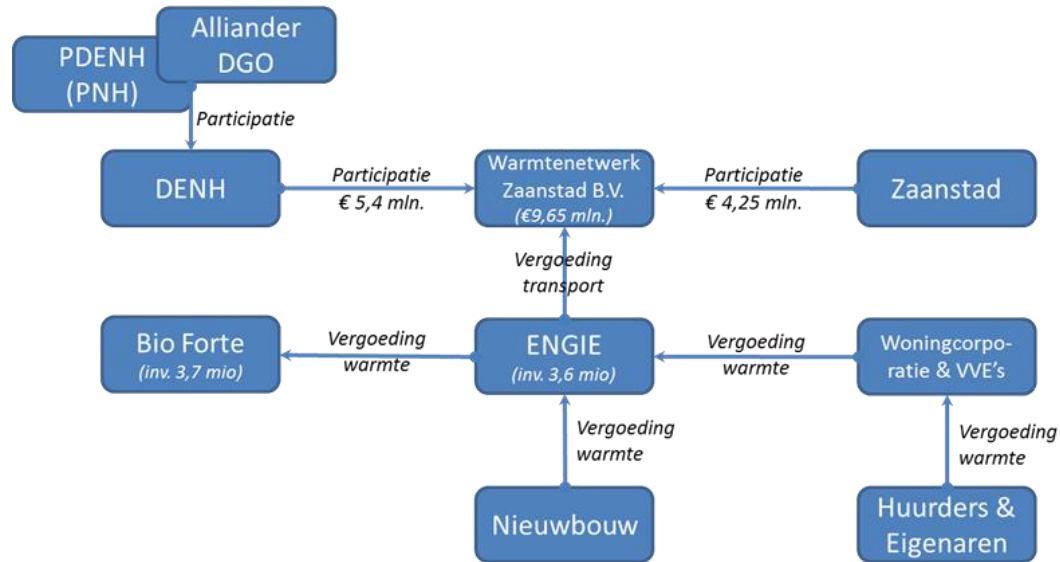

Marktinitiatief

- Marktinitiatief ENGIE , Firan en Bio Forte sinds 2014.
- Rol gemeente: regie, aandeelhouder warmtebedrijf.
- ENGIE: leverancier/producent (HWC), Firan: transporteur, Bio Forte: producent.
- Open warmtenet met ENGIE als 1^e warmteleverancier / Bio Forte als 1^e producent.
- Warmte-afnemers fase 1: woningcorporaties, VvE's zorginstellingen, nieuwbouwprojecten: in totaal 2.200 weq.

Afnemers

Vraag 3

Overweegt u participatie in een warmtenetwerkbedrijf?

Indien een warmtenet in uw gemeente een middel is om een aardgasvrije gemeente te worden

Ja, helm op

Nee, helm af

Het tracé

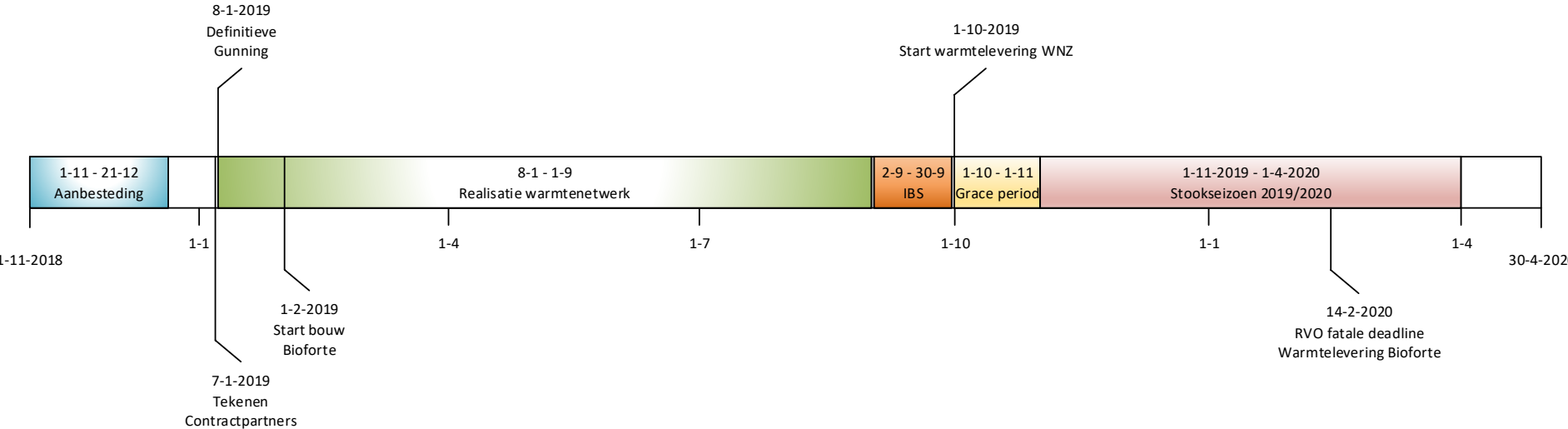
Lengte
hooftransportleiding
2 km.

Status quo

- Transport-, uitkoppelings- en inkoopovereenkomst zijn getekend.
- Aanbesteding realisatie warmtenet is gegund.
- Warmtenetwerkbedrijf Zaanstad is opgericht.
- Laatste hand aan leveringscontracten.
- Realisatie transportleiding is gestart.

Planning

Wat hebben wij geleerd in dit traject?

- Geef de warmte-afnemers een rol in de selectie van de leverancier, bij ontwikkeling van een nieuw net.
- Werk continue aan draagvlak: structureel, strategisch stakeholdermanagement.
- 1 integraal technisch ontwerp.
- 1 uitgangspunten document opstellen en deze bijhouden, niet telkens nieuwe documenten
- Begin bij definities. Verstaan wij hetzelfde onder samenwerking?

Overall do's

- Visie ontwikkelen keuzes gemeente, intern commitment.
- Aanbod en vraag gecommiteerd aan tafel.
- Afhankelijk van fase: gekwantificeerd.
- Onafhankelijke projectleider.
- Op zoek naar kritische minimale massa om te starten.
- Overdimensionering > ruimte voor uitbreiding.
- Zo vroeg mogelijk integraal, gezamenlijk opgestelde planning.

Vraag 4

Welke ervaringen heeft u bij het ontwikkelen van een warmtenet en wilt u met ons delen?

